

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

N:r 4. 22 jan.

N:r 4. 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 4

Vår ledande artikel, P u d e l n s kärna, ger några synpunkter på årets remissdebatt.

Vilket är farligast för landet, en nedskrotning av flottan eller en nedskrotning av människomaterialet? Det är borgmästar Lindhagen, som indirekt ställt denna fråga till försvarsministern i en interpellation i riksdagen.

Doktor Maria Montessori är skaparen av montessoriskolan och en av vår tids främsta pedagoger. Från hennes land, där man väl borde uppskatta den kvinnliga insatsen på det pedagogiska området, har tillsänts oss den artikel, som börjar med orden Stäng porten för kvinnorna!

Spelet om kärleken och döden av Romain Rolland är en del av den dramatiska cykel med ämne från franska revolutionen, vari Vargarna, som nu uppföres på Konserthusteatern, även ingår.

På fjärde sidan återfinnes en diskussion mellan våra läsare Med en ledning av de brännande frågor, som berörs i de sista numren av Tidevarvet.

Upton Sinclairs senaste utkomna bok, Olja, anmäles av Anna Peterson.

Marsjömålet är en sanningshämnad.

Salong
för Klänningar, Dräkter o. Kappor
JEANNA HELLMER
Biblioteksgatan 11, 3 tr.
Sturepalatset.
Norr 2863

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Det bästa smårödet och kaffebrodet köper man i
Majas Hembageri
Bergsgatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 54 68
Grahnsbröd o. Wäfflor
10 proc. påbröd lämnas.

Vi ändra
sorgklänningar
på dagen!
Alltid det senaste
Sorghattar och sorgslöjor
Leja-Magasinet
Stockholm

Från Maria Montessoris land.

Stäng porten för kvinnorna! I den högre undervisningen i Italiens skolor ha på de senare åren en del kvinnor kommit in som lärare på gymnasiet och i en del andra högre utbildningsanstalter. Detta har till en del berott på att kvinnorna slagit sig på universitetsstudier i stor utsträckning. Sedan några år tillbaka skapas faktiskt flera kvinnliga filosofie doktorer vid italienska universitet än manliga. De låga lönerna för lärarna skrämmer också bort männen. Men genom ett nytt reglemente, som nu snart träder i kraft, skola kvinnorna uteslutas som lärare i litteratur, historia och filosofi på högre skolstadiet!

Ecklesiastikministern Fedele ger som skäl för den nya förordningen att kvinnorna trots sina kunskaper och sin med männen fullt jämbördiga utbildning icke äro skickade att handleda den manliga ungdom, som skall bliva framtidens ledare i samhället. Man kan visserligen inte tillskriva skolan ett allt dominerande inflytande vid ungdomens uppfostran, hemmen ha också sin stora del i förbe-

redelsen till livet. Men det kan icke bestridas, att de intryck som den manliga ungdomen får på det högre skolstadiet i den ålder, då den är mest mottaglig, och då ynglingen utvecklas till man och blir medveten om sina plikter och rättigheter, med ett ord om sitt blivande ansvar som medborgare, äro avgörande för hans handlingar sedermera.

Genom den nya förordningen vill man åstadkomma att ynglingen ställs i omedelbar kontakt med förgrundsfigurerna för det mänskliga tänkandet, med de största händelserna i historien, med konstens och litteraturens mästerverk, med de män av olika slag, filosofer, härförare, statsmän, som fört världen framåt i alla tider. Allt detta måste framställas med kraft och klarhet för ungdomen. Därtill behövs den manliga känslan, den manliga ledningen som har förmåga att gripa och röra sina åhörare säll.

Till sist kommer man med en liten tröst för de kvinnliga lärarna. De få alltjämt ha kvar undervisningen i språk, i biologi, i övningsämnen, allt discipliner, där "den manliga känslan" icke behöver framhåvas.

La Tribuna, kommenterar förordningen med den största tillfredsställelse. Tidningen har länge påpekat den fara, som ligger i att kvinnorna lagt under sig så stora delar av den högre manliga undervisningen. Detta är en sant fascistisk förordning! utropar den, och det lär ingen vilja bestrida.

Det enda som gör den bekymmer är att det finns otillräckligt med verkligt kompetenta lärarkrafter tillgängliga, då universitetsstudierna icke längre locka på grund av den osäkra ekonomiska ställning, som bjudas lärarna. Man bör därför återge lärarna det ekonomiska välbefinnande som borde tillkomma honom, menar tidningen.

Det behövs alltså icke bara den manliga känslan!

Man får efter detta nya dekret en ny aktning för de italienska lärarna, deras undervisningsmetoder och livsåskådning. Men det är bitert för dem att behöva bli martyrer för att de icke kunna eller vilja mobilisera upp tillräckligt med manlig känsla i sin undervisning.

E. K. L.

Ropet från Volga.

De flesta ha sett filmen, som knyter sig kring prämdragarnas liv vid Volga. Med oerhörda ansträngningar drar en skara män den tunga prämen med rep upp för floden. Repen sargar deras bröst, Många äro barfota. Men hela dagen måste de hålla ut. Om de släpper sitt tag, glider prämen tillbaka utför floden och de måste offra nya krafter på att återvinna det förlorade vägstycket. När det blir kväll efter en brännande dag, faller de utmatade till marken och orkar knappt svalka sig med vatten från floden. Men prämdragarna ha en tröst, och det är sången. Med okuvlig tro på befrielse sjunga de under det hårda arbetet sin egen sång, prämdragarnas sång. Och sången, ropet från Volga, blir uttrycket för all undertryckt längtan, all okuvlig strävan, som till sist genombryter hindren och banar väg för en ny värld. Den sången hörs ända in i slottet, som här betyder de gamla äskådningarnas värld. Man har ännu icke upptäckt felet, man lever i det gamla och är nöjd med det. Men med sången från Volga kommer något nytt och okänt och farligt in i den gamla världen.

Ropet från Volga hörs överallt i världen som lyssnar — överallt där den ena "världen" står emot den andra, överallt där något som vill bli inte ges plats av det som är, men kämpar för att få luft.

Ropet från Volga nämndes av borgmästar Lindhagen i hans anförande i remissdebatten i måndags. Han översatte det omedelbart till ropet från Kalix älv. Det kommer från alla de hemlösa hemmansöarna och -dottrarna, som drivits bort från jorden, som nu i industriens kris-tider stå utan arbete och rotfäste. Och han tillade: Kanske ljuder det ropet från stränderna av alla våra svenska floder.

Ropet från Volga kan skrivas över de flesta punkterna i borgmästar Lindhagens tal.

Vi eftersträva arbetsfred, sade han. Vi tala om samverkan. En samverkan borde dock vila på gemensamma grundsatser — grundsatser rör det ej, om de sedan icke bli förverkligade i vår tid. Vi ha en samverkan, men på grundval av den stora konservatismen kring det bestående samhället — som också tycks få bestå och bestå. Frågan är det bra att samhället är delat i två hälfter, arbetsgivare och arbetare? har ställts både av socialism och kommunism, frisinne och liberalism. Men alla dessa riktningar komma att brytas till skum mot konservatismens klippor och sjunka till ro i det beständes hav. Fackföreningsrörelsen kommer att bestå — och ständigt fordra högre löner — tillägnande sig det borgerliga samhällets metoder för trustbildning.

Regeringsbildning! Det är ruinerande för idéernas makt över politiken, att ministären skall plockas ihop så att dess sammanjämkade förslag skall kunna "gå igenom i Riksdagen." Låt de stora, enkla idéerna komma ut till folket, så kan det bli en klar partipolitik och en stark regering.

Och fredsfrågan! Det avvärjades Tyskland togs emot med djupa bugningar i Nationernas Förbund. Bakom det stod Versaillesfredens löfte att dess avvärjning skulle bli inledningen till allmän avrustning. Men om ingen nation ställer sig bakom på avrustningsväg, då tröttnar Tyskland och börjar rusta som vi andra.

Om prämdragarna vid Volga släpper sitt tag, glider prämen tillbaka utför floden och de måste offra nya krafter på att återvinna det förlorade vägstycket. Det gäller att följa sångens takt. Den ger icke rum för något avstannande. Och "anden sätter materian i rörelse". H. L. H.

Spelet om kärleken och döden.

Av ELLEN MICHELSEN.

Spelet om kärleken och döden (Le jeu de l'amour et de la mort) är ett stycke av Romain Rollands stora dramatiska studie över den franska revolutionen. Rolland har i likhet med så många andra gripits av denna den mänskliga historiens våldsamma och väldiga epok, vars heta vind liksom aldrig får ro i hävderna. Ingenting är väl heller för en dramatiker naturligare. Ämnet har icke mist sin aktualitet. Tjusat och skräckslaget drages släkte efter släkte på samma oemotståndliga sätt hän mot detta skådespel, vars scen var Frankrikes hela land och vars åskor hördes över halva jorden.

I tjugofem år har Rolland arbetat med planläggningen av sin stora epopé över denna tid. "Allt eftersom jag", säger han, "träder in i denna värld av smärta och övermänsklig kraft, känner jag hur en vittomfattande dramatisk dikt samlar sig. Jag hör dånet från oceanen, som häver sig — det franska folkets Iliad. Aldrig har samvetenas port ryckts våldsammare av sina hakar. Aldrig har man kunnat luta sig längre ut över själens avgrund. Aldrig ha de osynliga gudarna och vidundren, som bebo andens hålor, mera ohöjligt vållt fram ur natten än i denna övermodets stund, fruktansvärd som lungeldens."

Deltagarna i detta "spel" äro alla kända ansikten ur revolutionens historia. Romain Rolland: Spelet om kärleken och döden. Bonnier. Kr. 3:75.

Lavoisier, den stora fysikern, och markis Condorcet, han som med döden i hjärtat och ljuset i blicken innan han tog gifvet skrev sin trosbekännelse i "Människoandens landvinningar" (Les Progrès de l'Esprit humain) — dessa båda ha fått låna drag åt Jérôme Courvoisier, dramats huvudfigur. Hon är Sophie Condorcet, den betagande människan, skriftställarinnan, läkaren Cabanis' vän — här i spelet Courvoisiers hustru. Den tredje, Claude Vallée, är i verkligheten den fredlöse girondisten Louvet de Couvray, som från landsflykten återvände till Paris "mitt i gapet på döden och bar sitt huvud tvärs igenom hela Frankrike för att, innan det skulle falla, få kyssa den älskades läppar".

Dramat försiggår i Paris våren 1794 och rör sig huvudsakligen kring dessa tre. Jérôme Courvoisier kommer, följd av Robespierres hat, med döden i hämlarna, hem från nationalkonventet, där han nekat att rösta för domen över Danton. Hans martyrium fördubblas, då han i sitt hem varseblir förhållandet mellan hustrun och flykten Vallée. Resignerad inför livet som inför döden förläter han dock allt. När han kort därpå kommer i besittning av tvänne pass för sig och hustrun, skänker han dessa åt de båda älskande. Men Sophie, gripen av storheten i mannens handlingssätt, kan icke ta emot. Trots sin kärlek till den andre är hon av ömhet och hänsyn bunden vid maken. Hon stannar. Spelet slutar med, att

de båda, sedan de hjälpt Vallée att fly, tillsammans invänta döden.

Detta är i all fortighet gången i detta drama, högsånt och skälvande från första repliken till den sista. — De tolv scenerna, varav det är uppbyggt, försiggå alla på ett och samma ställe, ett rum i typisk 1700-talsstil med Louis-seize-möbler och Voltaire på marmorspisen. Det vetter utåt en stilla, muromhågnad trädgård, där syner blomma. När ridån går upp, dansa några unga människor i vår-ljuset därute. Ett preludium i dur före stormen. — Plötsligt hör man en kortge passera. Musik av pickola och trummor, skrammel av kärror, skrik från hopen: en leverans till giljotinen. Detta är första varslet. Så kommer orkanen. Det lilla rummet med sin spinkiga Louis-seize-attiralj fylls av ljungeld och åska. I hastigt tempo växla scenerna. Carnot, republikens general, svär och rasar, en flyktig tigger och beder, råa soldater göra husundersökning, hos två själar flammor kärleken upp, stor och ödesdiger. — I allt detta vilda kaos stå Jérôme och Sophie lugna och fyllda av klar besinning. Och dock är det i deras hjärtan stormen vildast härjar. Det står ett underbart sken av smärta och höghet kring den sista scenen, då Sophie gjort sitt val, det att stanna, och de båda tillsammans räddat den unge Vallée. Över denna scen vilar något av samma högtidliga ro som det blir i ett rum, där en mänskliga nyss kämpat ut. Ljuslågor (Forts. å sid. 4).

Äro Edra inkomster för stora?

Varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.

Mottagni: stid kl. 10—11.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:
Telefon Norr 28242.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

NUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6.—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2:—, Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 20 öre
per millimeter
Textsida eller särskilt be-
gård plats 2 öre

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

**Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå**
för föräldrar
Slussplan II
torsdagar 9.30—10.30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.

Familjerätt. Hyresärenden. Testa-
menten. Bouppteckningar. Förfrå-
ningar från landsoften besvaras om-
gående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 56.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvskä-
r, Bouppteckningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Norrlandsgatan 8—10, Stockholm.
Tel. 147 99, N. 101 50.

Doktor Inez Laurell
Sibyllegatan 9 - Sthlm. Tel. 741 71.
Homeopatisk behandling
Tid för mottagningen beställs per
telefon, helst 9,30—10 fm.

Doktor Fähræus
Här- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar
Karlavägen 48, Stockholm.
Mottagning enl. överenskommelse per tel.
707 18, kl. 10,30—12.

**Medicinsk och Elektrisk
Hår- och Ansiktsbehandling**
Bortt. av vårtor, bruna fläckar, liktor-
nar med violetta strålar. Gen. hårväxt
bortt. med elektrolysbehandling. Mani-
cure, Pedicure för damer och herrar.
HILDA JONSON
Gätgatan 18. Tel. S 332 99. Stockholm.

Promenadskor och Kängor samt finare
inneskodon av bredare och smalare typ,
med låga klackar eller best. utan klackar,
utarbetade av Sv. Kv. Centr. Förb. för
Fys. Kultur och tillverkade av Eslov's Sko-
fabriks Akt.-Bol. finns och kan beställas i
Anna Ahlströms
MANUFAKTUR o. KORTVARUAFÄR
Gätgatan 95 - Stockholm - Tel. Sö. 311 84

Så lediga skall tårna ligga i skon.

Vita Korsets
Sjuk- o. Operationsavdeln.
Brunkebergstorg 11 (f. d. Florag. 12).
Tel.: Forest. N. 12 50, Avd. 97 56.
Obs! Ej ändrade telefonnummer.
Se katalogen.

Pudeln kärna.

Det var att vänta, att årets remiss-
debatt till stor del skulle bli en vid-
räkning mellan den förra regeringen
och den nuvarande. Man har ännu
inte gjort upp Stripafrågan. Och
när man för några dagar sedan hör-
de, att arbetarrepresentanterna i ar-
betsfredsdelegationen förklarade sig
inte längre kunna fortsätta sitt ar-
bete på grund därav, att delegationen
vore förbigången, då regeringen utan
att invänta dess yttrande utbröt en
punkt ur frågan om arbetsfreden (den
som rör skiljedom vid rättstvister)
och omedelbart skulle göra denna till
föremål för proposition, förstod man,
att här skulle den huvudsakliga stri-
den komma att stå.

I dagspressen kan man läsa spalt-
långa citat av de långa anföranden,
som hölls från olika läger. Men
vad var huvudintrycket av remissde-
batten, det som skall kvarstå, när or-
den äro glömda. Man frågar sig då:
borde denna regering ha låtit bli att
lägga fram någon proposition angä-
ende arbetsfreden? Eller var det rik-
tigt att så skedde? Man går tillbaka,
man tänker på det politiska läget, hur
det uppkommit och hur det utvecklats
sig. Och man stannar vid den upp-
fattningen: regeringen borde inte läg-
ga fram detta förslag. Innebar det då
ett förbigående av arbetsfredsdelega-
tionen? Det beror på, hur man vill
ta det. Det behövs inte vara det,
men för denna regering måste det bli
så. Det är här, det avgörande ligger.
Regeringsskiftet 1923 och re-
geringsskiftet 1926, båda samman-
hängande med arbetslöshetsunderstöd
och arbetsfred, inrymma för mycket
av partipolitiska intriger från riks-
dagshuset korridorerna för att bli all-
mänt kända. Men de ha, det måste
erkännas, bägge efterlämnat ett slag
av oförrätt. En oförrätt, icke endast
från de frisinna gent emot social-
demokraterna, utan i främsta rum-
met från de frisinna gent emot fris-
innad åskådning. Den faller över
partiet som sådant, oberoende av vil-
ka de handlande personerna för till-
fället äro, och den måste gottgöras,
innan de frisinna med framgång
kunna ta upp frågan om arbetsfre-
den. Det som skett, har skett! Hur
skall det kunna gottgöras. Den frå-
gan är inte lätt att besvara, men inte
sker det genom borgerlig samling.
Det måste vara genom en förut-
sättningslös frisinna politik.

Det är behållningen av årets re-
missdebatt, att den understrukit detta
faktum. Därutöver kan man inhämta,
vad man vill angående dyrtids-
tillägg och besparingar, tobaksskatt
och militära anslag.

Och vidare sporde han:
"Anser regeringen ett verksam in-
gripande mot denna årligen under-
fredstid pågående nedskrotning av
människomaterial vara åtminstone li-
ka brådskande som vidmakthållandet
av en krigsflotta för den sedan 113
år tillbaka förgäves drömda dröm-
men om någon tvungen användning
av densamma i ett framtida krig?"
Årligen inkomma många hundra an-
sökningar om gottgörelse på grund av
hälsans skadande eller livets förlust
i följd av värnpliktsövning. År 1925
var antalet ansökningar 794. Därtill
kommer ej anmälda sjukdomar, vilka
av en slump slutat med tillfrisknande.
Obekantskap med lagstiftningen,
resignation och hjälplöshet föranleda

Fru Emma Holmin
Manicure, Fotbehandling, Frostskad-
or behandlas. Hygienisk ansikts-
behandling med Massage, Elektrici-
tet, Violetta strålar och Vibrator.
Cremer m. m. till salu.
Lästmakaregatan 8. Tel. Norr 235 80.

ALMA AXELSSONS
Förlossningshem,
Linnégatan 19, mottager inackord, även för
längre tid. Tryggt o. ogen. Vårek.
Tel. 778 24.

**En gedigen
boksamling**

— utan kännbar kostnad —
kan envar förskaffa sig. Verk av de
främsta in- och utländska författare.
Synnerligen lämpligt för studiecirkel.
Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gävle.

"Nedskrotning av män-
niskomaterial."

När man inte får ett tillfredsstäl-
lande svar på den hövliga fråga man
framställt, har man all anledning och
rätt att återupprepa den. Ensamt ur
denna synpunkt sett var borgmästar
Lindhagens interpellation i riksdagen
för några dagar sedan mycket motive-
rad. Vid förra årets riksdag framställ-
de han till den socialdemokratiska för-
svarsministern en förfrågan, om man
inte snart ämnade göra något för att
bereda de värnpliktiga skydd till liv
och hälsa. Han fick ett högst otill-
fredsställande svar och lät det därför
inte dröja många dagar under denna
riksdagsperiod, förrän han ställde
samma fråga till den frisinna för-
svarsministern.

I anledning av 1925 års häror-
dningsförslag beslöt riksdagen att hem-
ställa hos Kungl. Maj:t att taga under
överbärande vad som kunde gö-
ras för att skydda de värnpliktiges
liv och hälsa. Liknande beslut fat-
tades också om ny lagstiftning om
ersättningsanspråken. Något vidare
resultat av denna hemställan har
emellertid inte hörts av och det är
nog inte så uteslutet att det är mest
herr Lindhagen man har att tacka
för att den icke helt och hållet drunk-
nat i den nya härorordningens omfat-
tande innehåll.

När herr Lindhagen förra året (se
Tidevarvet nr 13 1926) efterlyste
några åtgärder i skrivelsens syfte,
närmast med anledning av de stora
manövrarna uppe i Norrland, vilka
försiggingo i 30 graders kyla och un-
der olidliga förhållanden för de värn-
pliktige, fick han till svar, att man
gjort allt vad som göras kunde. Det
innebar dock intet annat än att
man uppbadat armövervaltingens
sjukvårdsstyrelse, marinöverläkaren
och riksförsäkringsanstalten för att
yttra sig över ärendet.

Men det tar som bekant tid, innan
alla de styrelser, kommittéer och sak-
kunniga, som man anser lämpligt till-
fråga, har hunnit uttala sig i en frå-
ga, och något vidare har inte hörts
av. Det är därför glädjande att herr
Lindhagen, som förtrötts utan än-
nu en gång riktat regeringens upp-
märksamhet på saken. Han begärde
i sin interpellation för några dagar
sedan rent och klart besked om "när
och på vad sätt det kan förväntas ef-
fektiva resultat av riksdagens fram-
ställningar 1925 om tillbörligt skyd-
dande av värnpliktiges liv och hälsa
samt om fullgott skadestånd för
kroppsskada, ådragen under militär-
tjänst".

Och vidare sporde han:
"Anser regeringen ett verksam in-
gripande mot denna årligen under-
fredstid pågående nedskrotning av
människomaterial vara åtminstone li-
ka brådskande som vidmakthållandet
av en krigsflotta för den sedan 113
år tillbaka förgäves drömda dröm-
men om någon tvungen användning
av densamma i ett framtida krig?"

Årligen inkomma många hundra an-
sökningar om gottgörelse på grund av
hälsans skadande eller livets förlust
i följd av värnpliktsövning. År 1925
var antalet ansökningar 794. Därtill
kommer ej anmälda sjukdomar, vilka
av en slump slutat med tillfrisknande.
Obekantskap med lagstiftningen,
resignation och hjälplöshet föranleda

**Svenska
Pianofabriken**
Pianinon
Eleganta, Fyllig ton, Behag-
lig spelart.
Ombud antages.
Utställning: Drottninggatan 57, I
Stockholm. Tel. Söd. 28 28

**Rosstorps Pensionat
och Vilo hem**

Hög och ren luft, lämpligt för konvale-
scenter. Moderna rum med kallt och varmt
vatten m. m. Gott bord till moderata pris-
er, även dietmat. Julgäster emottagas.
Tel. Rönnig 258. Fru Anna Fahlström.

Det går igen.

Vi erinra oss, att vid fjolårets val
till ledamöter i andra lagutskottet blev
fröken Hesselgren såsom förutvaran-
de första suppleant av andre supple-
anten förbigången vid tillsättandet av
mellanpartiernas lediga plats. Som
skäl uppgavs, dels att andra supple-
anten, hittills frisinna vilde, ome-
delbart förut anslutit sig till det folk-
frisinna partiet, dels att han var
jordbrukare. Anmärkningsvärt nog
kom fröken Hesselgren att sitta som
ordinarie, både för den andre fris-
innade ledamoten och för socialdemo-
kratiska representanter, men på den
plats, som rätteligen var hennes
egen, tilläts hon endast att tjänstgöra
vid behandlingen av jordbruksfrågor.
Och i år fortsätter man i samma rik-
ning. Därigenom, att regeringsmed-
lemmar ej ha rätt att taga plats i riks-
dagsutskottet, hade frisinna och li-
beraler färre platser att beräkna än i
fjol, när det gällde utskottsvalen. Un-
derhandlingar fördes som vanligt par-
tierna emellan, så att gemensamma
listor kunde upprättas. Istället för
två platser i andra lagutskottet fingo
mellanpartierna en. Och fjolårets
taktik fullföljdes. Fröken Hessel-
gren, som var äldre riksdagsledamot
och längre arbetat i lagutskottet och
därtill är så alldeles särskilt erfaren
och sakkunnig inom de viktiga social-
politiska frågor, som andra lagutskot-
tet nu har att behandla, blev supple-
ant, och den andre ordinarie. Det
var givet, att det skulle gå så. "För-
tjänst och skicklighet" äro, som vi
veta, endast ett uttryck på papperet.
Hade fröken Hesselgren, om hon vid
början av fjolårets riksdag anslutit
sig till de folkfrisinnade och då blivit
ordinarie, nu erhållit den frisinna
platsen i andra lagutskottet? Kan-
ske! Kanske inte! — Ty däremellan
ligger Stripa.

säkerligen uteblivandet av skade-
stansanspråk i talrika fall.

När staten exproprierar exempel-
vis enskildas jordegendom, ges full
ersättning, men när staten exproprie-
rar de värnpliktiges liv och hälsa,
det värdefullaste av allt för indivi-
den, tillkastar staten dem allenast en
obetydlig hacka. Betecknande för
vår tids nedjunkna kynne, slutade
herr Lindhagen, är att partierna in-
tressera sig endast oivilligt för denna
stora rättsfråga, under det att organi-
sationen av vapnen väcker största in-
tresset och förunnas snabb behand-
ling.

Det är så sant som det är sagt. Om
Oskar II:s ängpannor läcker, så
framkallar det en storm av indigna-
tion i vida kretsar och "flottans ned-
skrotning" föranleder timplånga de-
batter i riksdagen, men om många
människor tillfogas livslång och oför-
skylld skada, så tar man inte en gång
upp frågan till behandling. Och dock
är det relativt enkelt att bota en äng-
panna. Det är betydligt mera in-
vecklat att sätta en bot på en lunga.

Marsjömålet

har tagits upp igen — sedan resning
beviljats av Högsta domstolen — vid
Oppunda häradsrätt i Katrineholm.

Hela bygden är på benen. Alla ho-
tell fulla. Kö från kl. 4 på morgo-
nen utanför tingshuset. Tingssalen
kan dock endast rymma ett 70-tal
åhörare — är f. ö. fylld av ett 30-tal
pressmän och 20 vittnen. Mitt på
golvet sitter Sme' Emil och advokat
Lindberg vid sitt eget bord, sida vid
sida.

Så mycket och så många för att
komma till — sanningen! Som helt
enkelt kunde talas om, omedel-
bart och obeskuren.

Dock, om det är "sanning-
shämnden", som Hans Larsson ta-
lar om, som likt en gyllene droppe
skall kramas fram ur allt detta vä-
sen, som göder tidningarnas spalter,
då förmår den mer än väl väga upp
det alltsammans.

Då är det kanske för den droppens
skull, som Sme' Emil är till, för dens
skull som han grunnade vettet ur sig
under de tre långa åren på Långhol-
men.

Där hände det en dag, att fängel-
seprästen försökte göra gällande, att
"inte var han oskyldigt dömd! In-
gen blir oskyldigt dömd". — "Men
Jesus Kristus då?" svarade Sme'
Emil.

Det träffar så rakt, det där sva-
ret. Som om det handlade om "san-
ningshämnden". Så här skriver Hans
Larsson om den (i Under världskri-
sen):

"Lidandena äro det allvarsamma-
ste men icke därför det retsammas-
te. Men det, att man inte kan införa
hela världen lägga fram sin rättvisa
sak, inte bevisa en skändlighet och bli
trodd, att i ett kaos av beskyllningar

och dementier ingen till slut vet vad
som är sanning eller lögn, det ger en
känsla av vanmakt och förtvivlan,
som ropar högt på räkenskapsdag,
då svart blir svart och rätt blir rätt.
Förstå vi riktigt oss själva, är det nog
efter den hämnden vi mest törsta —
sanningshämnden alltså. Sen
den är uppnådd, kan man börja lugna
sig. Det är en hämnd till hälsa.
Människan mår icke väl om den ute-
blir. Det föröder själen att icke få
ordning i sådant. Och den hämnden
kunna icke giljotinerna ge oss. Tvärt-
om — alldeles tvärtom. När deras
arbete börjar, är sanningens tid för-
bi."

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå
anskaffar sjuksköterskor och barnsköter-
skor. Valhallavägen 18, II, Stockholm.
Tel. 861 81. N. 241 13.

Undervisning (11:e termin) i

D.R. BESS M. MENSENDEICKS

KVINNOGYMNASTIK

av Maria Rodhe-Nissen

Diplomerad Mensendiecklärlarinna och sjukgymnast. Medlem av Svenska Men-
sendieckförbundet. Tel.: 138 58, Norr 36 36. Johannesgat. 24 (inv. Joh. kyrka)

Fil. Dr. Naima Sahlbom

Laboratorium

för

Precisionsanalyser

Radioaktivitetsmätningar å mineral,
hälsovatten m. m.
Eriksbergsgatan 13 - STOCKHOLM.
Tel. 33 72.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA

BANK

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Kontor i Stockholm:

REGERINGSGATAN 18,

Norrlandsgatan 2, Humlegårdsgatan 7. Horns-
gatan 66 A. Slussplan 1—3, Kungsgatan 60.

En skuldörbindelse, som medför endast tillfredsställelse

är den Ni avtalar med Er själv. Utgå ifrån att Ni är skyldig Er själv ett belopp, som kräver månatligt inbetalande av en viss summa, och respektera detta åtagande som en verklig skuld.

Insätt månadssumman regelbundet på Kapitalsamlingsräkning i Handelsbanken. För en sådan skuld har Ni ingen ränta att erlägga, tvärtom gottskrives Eder ränta halvårsvis av banken. Om Ni exempelvis sätter Er i skuld till Er själv för 1,000 kronor att "avbetalas" under 10 år, så behöver Ni endast insätta 0:60 i månaden eller sammanlagt 800 kronor — resten skänker räntan.

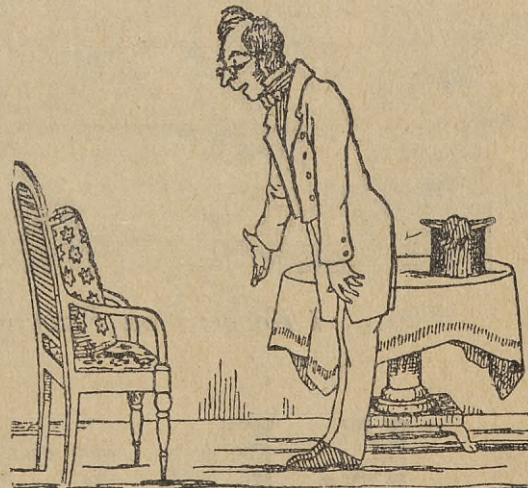
Öppna Kapitalsamlingsräkning i
SVENSKA HANDELSBANKEN

Svart på vitt

En av Tidevarvets vänner i Danmark, Trafikinspektör Anna Westergaard, har med anledning av art. "Lärarkallet" i nr 51 för 1926 sänt oss denna teckning — med tillhörande text — båda av den kände danske humoristen Fritz Jürgensen.

Läraren bugar för statsrådsföreljen:

"Deres Excellence er altfor meget hjemme i Forretningerne, til at det ikke skulde være Dem indlysende, hvormeget vort Arbeid er forøget. Men at andrage paa en Gageforholdelse for hele Personalet, vilde være ubeskeden; jeg ønsker den kun for mit Vedkommende."

Vad det egentligen handlar om.

Ur remissdebattens stora spel med sakkunskap och polemik uppfånga vi ett par röster, som tyckas visa vägen till vad det i verkligheten handlar om.

Värner Rydén:

Jag skulle vilja rikta en vädjan till regeringen att föra en klok och rättfärdig politik mot arbetarna. De regler beträffande arbetslöshetsunderstöd, som kommit till i år ha verkat orättvist och mycket hårt. Jag tycker att det skulle vara ett utslag av högsinhet om regeringen sade som så: vi skola försöka jamka på och uppmjuka det som kommit att verka hårdare än vad vi avsett. — Det skulle betyda mycket för att skingra den litterhet, som uppstått.

Det finnes säkerligen många inom fackföreningsvärlden som i likhet med många borgerliga vänstermän önska, att striderna på arbetsmarknaden skola avgöras i rätts och inte i maktens och stridens tecken. Men arbetarna emoten en arbetsfredslagsstiftning med misstro av fruktan för att en sådan lagstiftning skall verka ensidigt riktad mot dem. Jag vädar därför ännu en gång såsom enskild man till regeringen att icke frampressa en arbetsfredslagsstiftning mot arbetarnas vilja!

Fabian Månsson:

Varför rusta vi egentligen? Är det mot Danmark? Men mot Danmark ha vi ju skiljedom. Mot Finland? Också skiljedom. Mot Norge? Vårt skiljedomsavtal med Norge skall endast ratificeras av stortinget. Mot Ryssland? Varje förnuftig människa vet, att Ryssland har nog med att sköta sig själv för närvarande. Ta istället de 175 mill. som man nu vill anslå till flottan och dika ut försumpade marker med! Nog behöver vi pengarna här hemma på mer än ett håll.

— — — Vad tjänar det till att diskutera, om det skall vara undervattensbåtar eller pansarkryssare eller något annat, om det skall vara av den eller den typen. Innan de äro färdigbyggda, äro de omodärna och ha övertruffats av nya utländska modeller. Och så får man bygga om igen. — — — Man väsnas så förtvivlat om en flottplan. Varför? Jo, för England har en flottplan och Tyskland har en. Varför skall då inte vi ha en flottplan också?

Ungdomens friluftsliv samt Idrotten och pressen.

I samband med sitt riksmöte, som detta år avhålls i Stockholm, i Whitlockska samskolans högtids-salsöndagen den 23 denes, anordnar Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur (S. K. C. F. K.) ett offentligt diskussionsmöte angående tvenne för den idrottsintresserade allmänheten (vilket ju i våra dagar vill säga nästan detsamma som alla människor) högaktuella frågor. Den ena gäller lek och idrottsplatsen, upplåtande av områden för dylika, deras anordning, utrustning, deras underhåll m. m. Inledare bli stadsträdgårdsmästaren, direktör M. Hammarberg och arkitekten Torben Grut, båda väl kända av stockholmspubliken, samt de båda för idrottande välbekanta gymnastikdirektörerna fröken Elin Johansson från Göteborg och fru Ingrid Holm från Näås.

Den andra frågan, vars behandling nog av många avvaktas med både spänning och intresse, heter "pressen och idrotten". Inledare blir en av S. K. C. F. K:s populäraste och verksamaste medlemmar, gymnastikdirektören och journalisten fröken Karin Karling från Göteborg, och diskussionsinlägg ha utlovats av bl. a. tvenne så sakkunniga personer som stationchefen direktör Erik Bergvall och redaktören av Idrottsbladet, Torsten Tegnér.

Ungdomsmål.

S. S. U. H. har på sitt program även andra grenar av social verksamhet än nykterhetsfrågan och som ett led i detta arbete har sedan tio år tillbaka vid den här tiden på året ingått en social kurs för den studerande ungdomen. Att just denna ungdom, varav en stor del kommer att i en framtid ägna sig åt intellektuella yrken och sysselsättningar, bli lärare och ledare var och en på sitt håll, får tillfälle att sätta sig in i och några dagar samlas omkring socialt praktiskt arbete är utan tvivel av mycket stort värde. S. S. U. H:s sociala studiekurser synes oss därför som ett mycket glädjande tidens tecken på social ansvars känsla hos åtminstone en del av vår ungdom.

Olja.

Upton Sinclair. Olja. Axel Holmströms förlag, Stockholm. 4 kr.

Få, om ens någon författare, har den förmåga Upton Sinclair besitter, när det gäller att i koncentrerad form träffande karakterisera, vad nedskrivaren av denna lilla anmälan skulle vilja benämna dollarhypnos en, med andra ord det vansinniga jäkt efter materiella fördelar som karakteriserar individernas livsverksamhet i vår tid.

Ehuru med motiven förankrade i det speciella dollarlandet Amerika och alltså med utpräglad lokalfärg såväl när det gäller personerna som handlingarna, innehålla dock Sinclairs skildringar så mycket av allmäntillämpligt stof att de äro internationellt värdefulla som försök till analysering av den psykologi, vilken kännetecknar den, eller dem, som allt för fultigt dyrkar gud Mammon i sin dagliga gärning. I Sinclairs böcker blottas träffande all den hänsynslöshet ända till djurisk råhet, den bristande eller ensidiga bildningen, råvaktigheten, lögnaktigheten och falskheten, allt enligt principen "ändamålet helgar medlen", som tiden satt i system och verkställer med hjälp av alla nutida tekniska hjälpmedel, som står samvetslösheten till förfogande vid behov.

"Herr Block" eller "träkklossar med ingenjörs hjärna", så ungefär karakteriserar han denna art av känslolösa och felbildade människor, inställda att med högsta precision rusa mot ett enda mål — guld! Dollar. Även hans bok "Olja" behandlar samma ämne, individernas dans kring guldkalven, i form av oljekällor, fast läsaren här får stifta bekantskap med en av de mest sympatiska personerna en sådan miljö över huvud kan inrymma. Kring denna huvudfigur skymtar dock de "helakta" typerna av dollarjägare, hjärtlösa, beräknande, kalla och hala, som komma en att rysa av vämjelse inför dessa s. k. "medmänniskor". Det är en överlöppsgärning att mer ingående recensera boken, det räcker med att genom dessa rader föra den på tal och rekommendera den till studium och eftertanke.

Egentligen kan boken betraktas som ett komplement till samma författares förut utgivna böcker, sådana som "Vildmarken", (The Jungle), "Jimmy Higgins", "100 procent", "Kung Kol", "Samue. Sökaren" m. fl. Den utgör tillsammans med dem en vidräkning med de makter, som nu regera världen, och ett pockande maningsrop till alla behjärtade människor att försöka åstadkomma en förändring i individernas livsverksamhet, innan dollarhypnosens vanvett och jäkt driver oss alla till undergång.

Anna Peterson.

Den kurs, som nyligen avslutats här i Stockholm hade samlat ett större deltagareantal än någon av sina föregångare kanhända beroende på det 10-årsjubileum, som samtidigt firades. På programmet ha varit upptagna ett flertal synnerligen intressanta föreläsningar. Bland annat har eklektiskminister Almqvist talat över nykterhetsundervisningen i de högre skolorna, vilken icke han ansåg sägas fylla tidens krav, kanslirådet G. H. von Koch höll ett av det ungdomliga auditoriet med spännt intresse åhört föredrag om de sociala förhållandena förr och nu i London, varvid han bland annat berörde kvinnornas insats i det sociala arbetet och polemiserade mot det motstånd som här hemma i Sverige väckts mot kvinnliga poliser och kvinnliga präster. Ett annat intressant föredrag hölls av fängelseassistent Grängberg över ämnet ungdomen och brottsligheten. I samband härmed fingo kursdeltagarna göra en utflykt till Skrubby skyddshem.

Kursen avslutades med en fest på Skansens Nyloft, där statsminister Ekman höll högtidstalet och uttalade sin glädje över det ljusa och löftesrika inslag i vår ungdoms framtidsönskningar och framtids mål, som tagit sig uttryck i S. S. U. H:s sociala studiekurser. Därefter talade doktor Natanael Beskow över ämnet "Hård ungdom", — en andligt och fysiskt kraftig, härdad och självuppförande ungdom fordrar vår tid.

Frimärkes Thé
James Lindgren & Co.
Sveriges största och förnämsta Théfirma
Kontrollant:
Stadskemisten i Göteborg
G. Karl Almström
Tel. Dir.

Hertigen och irländaren.

"Om Hertigen inte kan bevisa, att äganderätten till den jord han gör anspråk på, är grundad på en arbetsprestation, antingen av honom själv eller av de personer, som ha testamenterat den nämnda rätten till honom, på vad vill han då grunda sina krav?"

Andrew Mc Laren, arbetarpartiets representant i engelska parlamentet, (se Tidevarvet nr 33 1926, art. Ansikten från grundskyldskongressen) ställer i ett öppet brev denna fråga till Hertigen av Northumberland, den store jord- och gruvägaren i England. Den fortsatta brevväxlingen belyser på det skarpaste sätt två åskådningar så olika att det nästan är hemskt. Det är ju inte två människor det innerst rör sig om utan tusenden. Ur Det fria Blad, Danska Rättsförbundets veckotidning red. av fru Signe Björner, hämta vi vidare utdrag ur brevväxlingen. Hertigen svarar:

"Hertigen av Northumberland tackar Mr Mc Laren för hans brev. Hertigen vägar påstå, att ingen arbetare, som förmår tänka allvarligt, vill göra gällande, att äganderätten är grundad på en arbetsprestation.

Men även om det vore sant skulle det inte rättfärdiggöra en konfiskering av jordägarnas rikedomar som frambragts genom patriotism och pliktuppfyllelse genom många generationer av jordägare, men däremot en konfiskation av arbetarpartiets medel, som är en produkt av legaliserad penningutpressning och organiserad list. En bildad arbetare skulle heller inte ställa ett sådant spörsmål till Hertigen, om han har skapat jorden. Han vet, att den nakna jordens värde är lika med noll och att jordens nuvarande värde huvudsakligen skapats av jordägarnes arbete, företagssamhet, intelligens och kapital —"

Efter detta svar och ytterligare utbyte av några brev inbjudes Hertigen till ett möte i Queens Hall för att bemöta Mc Larens åsikter. Hertigen vill inte antaga denna inbjudning. "En sådan debatt skulle vara fullkomligt bortkastad tid och att skicka ut den i radio vore hän emot publiken."

Mötet i Queens Hall äger likväl rum utan Hertigen och Mr Mc Laren håller ett tal, där han ytterligare framlägger sinasynpunkter.

— — — Mycken hänförelse och väntalighet utvecklas för sådana ändamål som försäkringslagar, hygieniska anordningar, arbetslöshetslagar och lagstiftning för rättsväsendet, vilket allt är ett lapperverk. Det är en god regel i arkitekturen att grunden skall vara solid om byggningen skall kunna stå säkert. I politiken däremot bygger vi efter en usel plan, vi bygger nämligen på flygsand. Jag påstår inte att vi genom att lösa jordfrågan löst alla sociala och ekonomiska problem. Men jag påstår, att innan det är möjligt att effektivt ordna arbetslöshetsfrågan, bostadsfrågan, folkhygien och andra, spörsmål, måste vi lösa jordfrågan.

— — — I överensstämmelse med mina kamrater i arbetarrörelsen tror jag, att alla människor ha lika rätt till livet. När vi säga detta mena vi, att alla människor ha lika rätt att njuta de naturens gåvor, som Gud fritt har försett människorna med: Luft, sol, vatten och jord — med ett ord, fri användning av allt i naturen.

Luften, solen och vattnet ha inte bli-

vit lagda under kontrollen av privata monopol. Om folk hade varit i stånd till att monopolisera luften och utkräva av sina medmänniskor så och så mycket för vart andetag, skulle de ha gjort det! Jag ser, att denna anmärkning kommer Er att skratta — men Ni skrattar inte, och vad värre är, Ni glöder heller inte av harm när jordpriset pressas i höjden — priset för den jord, som lika mycket är en av naturens fria gåvor som den luft Ni inandas.

Vad angår våra lagar vet vi, att gammal sedvänja inte erkände privat äganderätt till jord utan tvärtom försökte att tillförsäkra var och en i samhället fritt bruk av jorden. De lagar, som stiftades för att förvandla detta lands jord till privategendom, utgöra ett av de mest vanäraande kapitlen i Englands historia. Mellan 1727 och 1845 antog parlamentet inte mindre än 1,385 särskilda lagar, som gav enskilda människor äganderätt till tidigare kronogods. Låt oss aldrig glömma, att de danska bönderna 1788 reste sitt monument till minne av, att jorden blev frigiven åt bondeståndet, just samtidigt som vårt korrumperade och omänskliga parlament

använde knep i underhuset och brutala övergrepp för att jaga bondeståndet bort från Englands allmänningar. — — — Lagg märke till, hur Hertigen hävdar, att något är hans egendom, för att han antages ha arbetat för att skapa det. Men låt mig nu ställa en fråga till Hertigen, med anledning av hans påstående. Om den nakna jordens värde är lika med noll, vill då Hans Nåd överlämna denna värdelösa jord till staten, om vi håller honom skadelös för alla de förbättringar han åstadkommit genom sitt arbete, sin företagsamhet och sin intelligens? Om hans arbete, företagsamhet och intelligens mätas i hans årliga inkomster av kol och arrendeavgifter, då ha vi i sanning ett geni ibland oss och behöva på intet vis oro oss för vår framtid. Det skulle vara intressant att veta om det var hans arbete som skapade Northumberlands oerhörda jordområden och kolen i jordens skötte, av vilka han får 74,000 pund skatte (ca 1,332,000 kr.). — — — När krigstrumpeterna ljuda och värvarserganten samlar människokroppar, säger man oss, att det är för att försvara vår kung och vårt land. Millioner anmäla sig frivilligt och millioner ha stätt ansikte mot ansikte med döden och lidit i tron på detta. Fäderneslandet är ert land när det är krig, men när ni kommer tillbaka och vill bygga hus på det, kostar det er 800 till 1,000 pund pr acre (omkr. 14,400—18,000 kr pr tunnland).

Vi har i år använt 24,804,788 pund till offentliga nödhjulsarbeten och väganläggningar, som alltsammans skruvar upp priset på landets jord. Där nya vägar anlades för det allmännas räkning, fordrade jordägarna 300 till 1,200 pund pr acre av tomtmarken (5,400—21,600 kr pr tunnland). Jfr Hammarbyledens 5,000 kr. pr tunnland).

Om vi läser våra skatte- och värderingslagar säga dessa: Gör bruk av jorden och du skall bli straffad! Spekulera med jorden, låt den ligga obrukad, och du kommer att få skattelinring.

BANDAGER

Bräckband, maggördlar, gummistrumpor, rygghällare, konstgjorda armar och ben, benbindor m. m.

Besök vår välförsedda bandageavdelning, som står under kontroll av Dr S. Hybbinette.
Kirurgiska Instrument Fabrika A.-B.
KIFA
Regeringsgat. 31. Tel.: N. 286

